

Ольга АЛИМОВА

Академія митної служби України

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

Аналізуються управлінські заходи, які застосовуються провідними країнами світу для завоювання та утримання високих позицій у міжнародній торгівлі, узагальнюється зарубіжний досвід управління зовнішньоторговельною діяльністю, а також надаються пропозиції щодо його застосування в Україні з метою вдосконалення національної системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю.

Ключові слова: зовнішньоторговельна діяльність, управління, зарубіжний досвід, інтеграція, економічно розвинені країни, міжнародна торгівля, експорт, імпорт, стратегія, державна політика.

Ольга Алимова. Государственное управление внешнеторговой деятельностью: зарубежный опыт и его имплементация в Украине

Анализируются управленческие меры, которые применяются ведущими странами мира для завоевания и удержания высоких позиций в международной торговле, обобщается зарубежный опыт управления внешнеторговой деятельностью, а также даются предложения относительно его применения в Украине с целью усовершенствования национальной системы государственного управления внешнеторговой деятельностью.

Ключевые слова: внешнеторговая деятельность, управление, зарубежный опыт, интеграция, экономически развитые страны, международная торговля, экспорт, стратегия, государственная политика.

Olga Alymova. The external trade activity state administration: foreign experience and its implementation in Ukraine

The administrative measures taken by the world leading countries for getting high positions in the international trade are analyzed; the foreign experience of the external trade activity state administration is summarized; the propositions of its implementation in Ukraine for the improvement of the national system of the external trade activity state administration are given.

Key words: external trade activity, administration, foreign experience, integration, economic developed countries, international trade, export, strategy, state policy.

Сучасний економічний розвиток світу характеризується чіткою тенденцією до інтеграції окремих країн в єдиний світовий ринок, що виявляється в збільшенні обсягів міжнародної торгівлі, поглибленні спеціалізації країн та посиленні їх економічної взаємозалежності. У цих умовах держави в особі відповідних компетентних органів регулюють зовнішньоторговельну діяльність для досягнення національних економічних інтересів.

Країни, які на сьогоднішній день займають провідні позиції в міжнародній

© Алимова О. О., 2012

торгівлі, досягли таких результатів за допомогою виваженої та ефективної зовнішньоекономічної та зовнішньоторговельної політики, зокрема успішного застосування механізмів управління зовнішньоторговельною діяльністю. Адже державне управління в таких країнах охопило майже всі етапи зовнішньоторговельної діяльності: починаючи від аналізу ситуації в країні та за кордоном, розробки зовнішньоторговельної стратегії, визначення структурних і географічних пріоритетів та закінчуєчи використанням широкої системи заходів контрольно-регулювального характеру.

На сучасному етапі інтеграції України до СОТ наша держава потребує рішучих управлінських заходів стосовно посилення позицій на світовій торговельній арені, збільшення обсягів експорту та оптимізації його структури, вироблення ефективної імпортної стратегії тощо. Тому велике значення має вивчення зарубіжного досвіду країн, які досягли значних успіхів в управлінні зовнішньоторговельною діяльністю.

Питанням висвітлення розвитку зовнішньої торгівлі в країнах Європи, Азії та Америки, а також управлінського впливу держави на зовнішньоторговельну діяльність займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: А. Філіпенко, А. Румянцева, Л. Ходов, А. Ілишев, Ю. Макогон, О. Гребельник, А. Кіреєва, М. Єлова, Л. Пісъмаченко, В. Гутник, Н. Кузнецова, Н. Колосовський, М. Порттер, М. Абрамс, Б. Сорде. Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, розроблення ефективних шляхів удосконалення державного управління потребує більш детального аналізу та узагальнення зарубіжного управлінського досвіду у сфері зовнішньоторговельної діяльності.

Метою статті є вивчення й узагальнення зарубіжного досвіду застосування механізмів державного управління зовнішньоторговельною діяльністю та визначення можливості адаптації результативних управлінських рішень зарубіжних країн до українських реалій, а також визначення шляхів удосконалення системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю України.

Для реалізації поставленої мети проаналізуємо механізм управління зовнішньоекономічною та зовнішньоторговельною діяльністю за останні 20 – 30 років у високорозвинених країнах, які займають провідні позиції у світовій торгівлі: США, Китаї, Німеччині, Японії, Франції, Великобританії, Республіці Кореї, Італії, що підтверджується статистичними даними про обсяги зовнішньоторговельних оборотів (таблиця) [11].

Як бачимо з таблиці, беззаперечним лідером у світовій торгівлі товарами є США. Але так було не завжди. Зважаючи на те що США мають багатосекторний внутрішній ринок та значні запаси сировини, країна протягом тривалого часу була економічно закритою. Це пояснюється високим рівнем забезпеченості країни енергетичними та іншими природними ресурсами та добре структурованою економікою, яка майже повністю задоволяла потреби внутрішнього ринку. У цей період державна торгівельна політика була спрямована на обмеження імпорту готової продукції з одночасним наданням

Провідні країни-учасники міжнародної торгівлі товарами у 2010 р.

Країна	Експорт		Імпорт	
	Сума, млрд дол. США	Пітома вага, %	Сума, млрд дол. США	Пітома вага, %
Китай	1 578	10,4	1 395	9,1
США	1 278	8,4	1 969	12,8
Німеччина	1 269	8,3	1 067	6,9
Японія	770	5,1	694	4,5
Нідерланди	573	3,8	517	3,4
Франція	521	3,4	606	3,9
Республіка Корея	466	3,1	425	2,8
Італія	448	2,9	484	3,1
Бельгія	412	2,7	—	—
Об'єднане Королівство	406	2,7	560	3,6
Гонконг	—	—	442	2,9

суттєвих преференцій тим компаніям, які здійснювали імпорт стратегічно важливої сировини – нафти й газу [7, с. 50]. У цей самий час проводилася політика, спрямована на помірне збільшення експорту.

Але у 80 – 90-х рр. ХХ ст. в американській зовнішньоекономічній політиці відбувалися зміни, а саме почала формуватися різновекторна система зовнішньоекономічних зв'язків [4, с. 103 – 104]. Такі зміни в зовнішньоекономічній політиці США були зумовлені стрімким розвитком світових господарських зв'язків, глобалізаційних та інтеграційних процесів зокрема.

У цей період держава застосовувала досить гнучкі адміністративні та економічні механізми управління зовнішньоторговельною діяльністю, спрямовані на захист і розвиток національної економіки. Так, США неодноразово приймали нормативні документи протекціоністського характеру, у яких збільшувалася кількість товарів, що підлягали митному оподаткуванню. Визначальним було швидке зростання обсягів експорту відносно обсягів імпорту та промислового виробництва, тобто промисловість у США почала працювати на експорт.

Зважаючи на те що американська економіка стала більш відкритою, США шукали оптимальні шляхи підтримки експорту й захисту національних виробників від іноземних конкурентів, про що свідчить «Комплексний закон про торгівлю та конкурентоспроможність», який було прийнято у 1988 р. Згідно з цим законом зовнішньоекономічну політику США було спрямовано на вирішення стратегічних пріоритетів, а саме розширення торговельних зв'язків з партнерами по НАФТА, особливо з Канадою [6, с. 66].

Визначальні позиції в зовнішньоекономічних зв'язках мають американські транснаціональні корпорації (ТНК), які мають мережу підприємств, об'єднаних кооперативними зв'язками, в усьому світі. На ТНК припадає 2/3 зовнішньоторговельного обороту країни, 4/5

патентно-ліцензійної торгівлі, переважна частина експорту капіталу. Вони контролюють ключові галузі передової технології, що дає їм перевагу в конкуренції. Унаслідок діяльності цих гігантів бізнесу американська економіка все більше інтегрується у світове господарство [6, с. 67]. Необхідно також зазначити, що в прикордонних із США районах Мексики на базі прямих інвестицій американських ТНК створена потужна промислова база з виготовлення готових товарів з імпортних деталей з наступним їх експортом у США.

На сьогоднішній день обсяги імпорту США переважають обсяги експорту. Основними джерелами незбалансованості є пасиви в торгівлі з Японією, Західною Європою та новими індустріальними країнами. У зв'язку з цим американська адміністрація посилює заходи стосовно стимулювання експорту. Прийнята Державна програма консультаційної допомоги американським експортерам щодо особливостей окремих закордонних ринків [7, с. 50].

У сфері зовнішньої торгівлі США на сьогодні здійснюють подвійний курс: спрямований як на лібералізацію, так і на захист власного ринку. Протекціоністська політика проводиться вибірково: до країн, щодо яких застосовуються торгові заборони, належать Ірак, Сирія, КНДР, В'єтнам, Куба, Лівія. Поряд із розширенням торговельних стосунків на пріоритетних ринках Північної та Південної Америки і Тихоокеанського регіону в межах інтеграційних об'єднань НАФТА та АТЕС ще на початку ХХІ ст. укладаються угоди про добровільне обмеження експорту автомобілів, сталі, телевізорів, текстильних виробів тощо, головним чином з Японії і нових індустріальних країн у США і країн ЄС. Основні положення цих угод діють і на сьогоднішній день [12].

Поряд із США, лідером у світовій торгівлі є Китай. Ця країна розвивається дуже швидко, стає все більш економічно могутньою. Сьогодні Китай займає перше місце за обсягом експорту у світі та друге місце за обсягом імпорту товарів, поступившись лише США (див. таблицю). При цьому країна зберігає позитивний баланс у зовнішньоторговельних відносинах і майже повністю контролює ринок Східної Азії та досить динамічно захоплює ринки Східної Європи, Росії та Америки [8, с. 122]. Досягнення таких результатів стало наслідком відкритої зовнішньоекономічної політики, орієнтованої на розширення економічних зв'язків із зарубіжними партнерами, залучення іноземного капіталу в країну та створення спеціальних економічних зон і відкритих економічних регіонів. Залучений іноземний капітал було вкладено в обробну промисловість, завдяки чому виникли нові високотехнологічні галузі промисловості.

Більш ліберальною стала політика Китаю після вступу до СОТ. Знизився рівень тарифних і нетарифних обмежень, було створено сприятливий клімат для залучення іноземних інвестицій. Великий внутрішній ринок та ліберальна інвестиційна політика дозволили вийти на друге місце у світі після США за обсягами щорічно залученого капіталу в економіку країни [7, с. 53].

Третє місце у світі за обсягами торгівлі товарами займає Німеччина, яка в перші роки свого існування проводила політику вільної торгівлі, тому що була заснована в імпорті сільськогосподарської продукції із Великобританії. Крім цього, зовнішньоекономічна політика Німеччини була й залишається спрямованою на освоєння джерел сировини та ринків збуту в залежних країнах (Туреччина, Китай та ін.) [5, с. 115].

В економічній стратегії уряду Німеччини головна роль відведена розвитку зовнішньоторговельних зв'язків, враховуючи високий ступінь залежності економіки країни від її участі у світових господарських зв'язках. Головним напрямом зовнішньоторговельної політики Німеччини є розвиток економічних зв'язків з її головними партнерами: ЄС, США та Японією. Велика увага приділяється розширенню присутності німецьких фірм на ринках країн Південно-Східної Азії, Латинської Америки, півдня Африканського континенту, Східної та Центральної Європи.

Стимулюванню німецького експорту сприяє розвинена система фінансування та страхування зовнішньоекономічної діяльності. Також з метою сприяння зовнішньоторговельній діяльності держава надає фінансову підтримку для їх участі в міжнародних виставках та ярмарках, завдяки чому ініціюється близько 20 % експорту країни, розширюється мережа німецьких зовнішньоторговельних палат за кордоном. Продукція німецької промисловості має велику конкурентоспроможність, а також бездоганну репутацію на світовому ринку. Це зумовлюється високим рівнем якості та надійності товарів, відмінним сервісом, строком поставок, яких чітко дотримуються та ін.

Німеччина є одним із найбільших у світі експортерів капіталу. У міжнародному рейтингу ОЕСР німецькі компанії займають третє місце за обсягом інвестицій за кордоном [2, с. 94]. Держава надає гарантії для прямих інвестицій німецьких компаній за кордон і тим самим підвищує свою експансію на світовому ринку.

За підсумками 2010 р. німецька економіка показала найшвидше зростання з моменту возз'єднання країни, удвічі перевищивши середній показник в єврозоні. Головним імпульсом для економічного зростання став високий попит на німецькі товари, як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Зокрема, обсяги експорту зросли за 2010 р. на 14,2 % і досягли докризового рівня. Таким чином, експортні галузі німецької економіки надолужили рекордні втрати кризового 2009 р. лише за рік. Надзвичайно стрімке піднесення спостерігається насамперед в експортній промисловості Німеччини. У червні 2010 р. за даними Федерального статистичного відомства обсяги експорту порівняно з минулим роком зросли на 28,5 %. Такі показники стали наслідком втілення у життя положень закону «Про прискорення економічного зростання», який передбачає підтримку експортноорієнтованих підприємств та втілення інновацій у виробництво [13].

Четверте місце за обсягами експорту та імпорту у світі займає Японія,

яка має надзвичайно високий ступінь розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Основними пріоритетами зовнішньоекономічної політики Японії є такі: забезпечення економічної безпеки країни, її провідних позицій у світовій економіці та інтеграційних процесах в азіатсько-тихоокеанському регіоні, подальше змінення її економічних, фінансових та технологічних позицій [5, с. 280].

Результатом японської зовнішньоторговельної політики стало перетворення японського експорту на важливе джерело фінансування розвитку економіки. При цьому заохочується ввезення в країну необхідних сировинних та інших ресурсів. Для Японії було характерним значне збільшення обсягу зовнішньої торгівлі. Визначальне значення для торговельної експансії мали прискорена індустріалізація, монополізація, увезення сировини, необхідної для промисловості. Структурна перебудова японської економіки супроводжувалася помітним збільшенням конкурентоспроможності японських товарів на зовнішніх ринках, унаслідок чого експорт швидко зростав, випереджаючи імпорт, і торговельний баланс протягом багатьох років був з активним сальдо.

Однією з характерних рис нової моделі розвитку Японії є зміна зовнішньоекономічної стратегії від орієнтації на експорт товарів до експорту капіталів [7, с. 54]. Японія стала здійснювати широкомасштабні інвестиції за кордон, особливо на ринки Південно-Східної Азії та США, пізніше – також на ринки Західної Європи.

Із сучасних проблем Японії можна виділити труднощі у сфері експорту. У зв'язку з високою зовнішньоторговельною активністю Китаю значно знизився обсяг японського експорту в країні Південно-Східної Азії, продовжуються «торгові війни» з США та країнами, що входять у ЄС. Це має небезпечні наслідки, адже в японській моделі економічного зростання експорт є однією з рушійних сил розвитку. Також негативно вплинуло на зовнішньоторговельне становище Японії цунамі, яке сталося в березні 2011 р. і нанесло величезні збитки японській економіці. Ale японський уряд оперативно вживає цілий ряд заходів, спрямованих на відновлення економіки та потужностей промислового виробництва. Економісти оптимістично оцінюють можливості японської економіки впоратися з наслідками лиха. Вони очікують зростання попиту й пожвавлення кон'юнктури внаслідок відбудови Японії [1].

До п'ятірки найбільш активних торговельних країн входить і Франція. У 80 – 90-х рр. ХХ ст. для економіки Франції було характерним посилення її залежності від світового ринку. Порівняно із загальними темпами розвитку економіки Франції спостерігалося випереджальне зростання експортних і імпортних операцій. Останніми роками у Франції відбуваються значні зміни в механізмі державного управління зовнішньоторговельною діяльністю країни, перш за все експортом. Прийнято курс на підвищення конкурентоспроможності французьких товарів, який має комплексний характер і стосується, окрім сфери реалізації товарів, і стадії експортного

виробництва. Значно розширено методи й способи державного втручання, які характеризуються цілеспрямованістю і селективністю. Крім того, зростає взаємозв'язок його основних важелів у кредитно-фінансовій та адміністративних сферах [8, с. 122].

Світова економічна криза 2008 – 2009 рр. спричинила суттєвий тиск на соціально-економічну ситуацію в країні. Французький уряд передбачив необхідні внутрішні заходи, спрямовані на поліпшення умов кредитування та страхування, ініціював створення установ, що субсидуються державою для підтримки експортно-імпортних операцій. Завдяки таким діям уряду Франція змогла успішно подолати більшість негативних наслідків кризи, стабілізувати соціально-економічну ситуацію та утримати позиції на світовому торговельному ринку [10].

Слід звернути увагу на досвід державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності Південної Кореї, адже економічне зростання цієї держави у 1960 – 1985 рр. було одним із найінтенсивніших у світі й отримало назву «економічного дива на річці Хан». Основними факторами, які пояснюють вражаюче економічне зростання країни, стали визначальна роль уряду під час реформ, стратегія експортного орієнтування, дешева робоча сила, сприятливий для ділової активності міжнародний клімат, а також зростання кількості корейських концернів «чеболь» завдяки створеній для них системі пільгового фінансування за підтримки держави [3].

Донедавна зовнішньоторговельна політика Південної Кореї сутнісно являла собою систему протекціоністських методів розвитку експорту та ліцензування імпорту. Відповідно до цього, компанії отримали право імпортувати товари, вартість яких не мала перевищувати величину експортних надходжень цих компаній. На відміну від споживчих товарів, імпорт устаткування й проміжних товарів звільнявся від митного збору й мав пільгові тарифи. Високі темпи зовнішньоторговельного обороту привели до зростання значення Південної Кореї на світових ринках.

Протягом 1998 р. і на початку 1999 р. в зовнішньоторговельній діяльності Південної Кореї відбувалися кризові явища, але зростання світової економіки, зниження цін на сировинних ринках поряд із заходами уряду (зниження відсоткових ставок, контроль за інфляцією й міжнародним валютним курсом, здійснювана державою програма реструктуризації основних галузей промисловості) сприяли збільшенню обсягів виробництва й збільшенню експорту вже наприкінці 1999 р. [3]. Про успішність та виваженість державної політики Південної Кореї у сфері зовнішньої торгівлі свідчить і те, що країна на сьогоднішній день займає 7 місце у світі за обсягами експорту. Основними торговельними партнерами є Китай, США, Японія, Тайвань, Німеччина, Австралія.

Необхідно зазначити, що 1 липня 2011 р. набула чинності Угоди про вільну торгівлю між Південною Кореєю і ЄС. Це перша подібна торговельна угода, яку ЄС уклав із азіатською країною. Відповідно до угоди, скасовуються 70 % тарифних обмежень у торгівлі між ЄС і

Південною Кореєю. Протягом найближчих 5 років цей показник сягне 98,7 %. Для експортерів ЄС ця угода цінна тим, що вона скасовує експортні мита в розмірі 1,6 млрд євро [9]. Отже, можна очікувати, що торговельні зв'язки Південної Кореї та ЄС стануть міцнішими, що, у свою чергу, значно збільшить товарообіг між ними.

Проаналізувавши зарубіжний управлінський досвід зовнішньоторговельною діяльністю, можемо узагальнити, що всі країни-лідери світової торгівлі мають чіткі стратегічні орієнтири для здійснення зовнішньоторговельної діяльності, що збільшує її ефективність, дієвий механізм державного маркетингу, за допомогою якого органи державної влади інтегрально взаємодіють із суб'єктами національного ринку в контексті виявлення, створення та підтримки конкурентоспроможних національних продуктів, а також просування їх на міжнародному ринку. Спільною рисою є те, що всі країни-лідери міжнародної торгівлі мають розвинені системи фінансування, кредитування та страхування зовнішньоторговельної діяльності. Експорт товарів і послуг є джерелом фінансування розвитку економіки, усе більшого значення набуває експорт капіталів.

На різних етапах розвитку розглянутих вище країн їх уряди застосовували заходи жорсткого протекціонізму, завдяки яким відбувалася стабілізація економічної ситуації, розвивалася промисловість та закріплювалися позиції країн на світовому ринку. Але на сьогоднішній день, враховуючи динамічний розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів, зовнішньоторговельна політика більшості розвинених країн є ліберальною та відкритою, спрямованою на встановлення та розвиток багатовекторних торговельних зв'язків.

Зважаючи на сучасний стан та проблеми розвитку економіки України, нашій державі необхідно розвивати систему ефективного державного управління зовнішньоторговельною діяльністю, яка б спиралася на застосування досвіду провідних країн, враховуючи особливості власного соціально-економічного розвитку. Таким чином, можемо запропонувати напрями вдосконалення системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю України:

- визначення стратегічних пріоритетів у розвитку зовнішньоторговельної діяльності;
- розроблення державних цільових комплексних програм розвитку зовнішньоторговельної діяльності;
- зміцнення законодавчого й організаційно-правового підґрунтя державного управління зовнішньоторговельною діяльністю;
- застосування гнучких організаційних, податкових, фінансових, маркетингових, правових механізмів розвитку й захисту національної економіки;
- структурна перебудова економіки, технічна модернізація та переоснащення підприємств;
- забезпечення функціонування механізмів кредитування та

страхування експорту за участю держави, а також надання державних гарантійних зобов'язань щодо експортних кредитів;

– встановлення тісного взаємозв'язку між основними важелями державного управління в кредитно-фінансовій та адміністративній сферах;

– збільшення експортної спрямованості виробництва в провідних галузях промисловості;

– управління експортом не тільки на стадії реалізації продукції, але й здебільшого на стадії експортного виробництва, що сприятиме збільшенню конкурентоспроможності українських товарів;

– організація оперативної роботи державних органів щодо активного просування української експортної продукції на зовнішні ринки шляхом створення сприятливого іміджу та високої ділової репутації, захист інтересів вітчизняних експортерів за кордоном;

– існування обґрунтованої митної політики, пільгових тарифів на імпорт устаткування і проміжних товарів;

– створення системи зовнішньоторговельної інформації та інформаційно-консультаційних служб, які включали б їх регіональні та закордонні представництва;

– створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій у розвиток промислового виробництва, зокрема обробної промисловості.

Отже, Україна може використати позитивний управлінський досвід іноземних держав, але при цьому врахування сучасних українських реалій, поступовість і виваженість повинні стати визначальними для управління зовнішньоторговельною діяльністю України, адже заходи, спрямовані на швидкий вихід із кризи, не дають очікуваного ефекту повною мірою й не можуть відновити економіку в короткі терміни.

Таким чином, зроблений нами аналіз та узагальнення досвіду країн-лідерів міжнародної торгівлі у сфері державного управління зовнішньоторговельною діяльністю дають можливість визначити, які управлінські заходи є найбільш результативними та ефективними, акцентувати увагу на необхідності вдосконалення системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю України, а також запропонувати його перспективні напрями.

Список використаних джерел

1. Від Японії до Європи недалеко? Наслідки «Фукусіми» лякають світову економіку. – Режим доступу : www.dw-world.de/dw/article/0,,14926261,00.html.

2. Гутник В. Модели социально-экономического развития стран Западной Европы / В. Гутник // Общество и экономика. – 2000. – № 2. – С. 92 – 98.

3. Економічне диво Південної Кореї. – Режим доступу : svit.ukrinform.ua/Korea/korea.php?menu=economy.

4. Мировая экономика: введение во внешнеэкономическую деятельность : учеб. пособие для вузов / М. В. Елова, Е. К. Муравьева, С. М. Панферова [и др.] ; под ред. А. К. Шуркалина, Н. С. Цыпиной. – М. : Логос, 2000. – 248 с.

5. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран : учеб. для вузов /

Е. Ф. Авдокушин, А. В. Бойченко, В. Ф. Железова, В. А. Зубенко ; под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьямова. – 3-е изд. – М. : Флінта, 2001. – 479 с.

6. Мовсесян А. Г. Некоторые особенности экономики США на рубеже веков / А. Г. Мовсесян // США – Канада. Экономика, политика, культура. – 2001. – № 4. – С. 64 – 75.

7. Пісъмаченко Л. М. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні: регулювання та контроль : монографія / Л. М. Пісъмаченко. – Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2008. – 366 с.

8. Скрябіна Д. С. Зарубіжний досвід державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності / Д. С. Скрябіна // Держава та регіони. – 2011. – № 1. – С. 120 – 123.

9. Співробітництво між ЄС та Південною Кореєю. – Режим доступу : vidomosti-ua.com/popular/28722.

10. France: economy overview. – Access mode : www.eubusiness.com/europe/france.

11. International Trade Statistics 2011 / World Trade Organization. – Geneva : WTO Publications, 2011. – 251 p. – Access mode : www.wto.org/english/res_e/statistics_e/its2011_e.pdf.

12. USA economy: where to from here? – Access mode : usa-economy-in-2010.ua.ask.com.

13. What's Germany's secret? – Access mode : www.economist.com/blogs/freeexchange/2010/07/recovery_1.

Надійшла до редакції 20.03.12

УДК 304.5:339.543

Галина КУЛИК

Академія митної служби України

МИТНІ РИЗИКИ ТА РИЗИКИ В УПРАВЛІННІ СИСТЕМОЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ

Розглядається сутність та співвідношення митних ризиків та ризиків в управлінні системою Державної митної служби України, визначається специфіка системи ризиків, яку вони становлять.

Ключові слова: ризик, митний ризик, управління митною службою, управлінський ризик, ризик в управлінні системою митної служби, система ризиків.

Галина Кулик. Таможенные риски и риски в управлении системой Государственной таможенной службы Украины: сущность и соотношение

Рассматривается сущность и соотношение таможенных рисков и рисков в управлении системой Государственной таможенной службы Украины, определяется специфика системы рисков, которую они составляют.

Ключевые слова: риск, таможенный риск, управление таможенной службой,